

Obsah

PŘEDMLUVA, červen 2023 11

ÚVOD

PRVNÍ PŘEDNÁŠKA, Ilkley, 5. srpen 1923 14

Propojení poznání, umění, náboženství a mravnosti imaginací, inspirací a intuicí

PRVNÍ ČÁST

Proč současná civilizace potřebuje
nové metody výchovy?

DRUHÁ PŘEDNÁŠKA, 6. srpen 1923 30

Výchovný ideál Řeků: gymnasta. V římské kultuře a v kultuře středověku získala duševní výchova převahu nad tělesnou. Ideálem se stal rétor. S přechodem do novověku se stal ideálem dokonalého člověka učenec, doktor. Překonání ideálu doktora ve prospěch výchovy k všeobecnému lidství.

Řecká výchova a její souvislost s Orientem.

Jednotlivé prvky řecké výchovy: orchestrika a palestrika.

TŘETÍ PŘEDNÁŠKA, 7. srpen 1923 46

Řecký výchovný ideál. Výměna zubů.

Péče o paměť a vzpomínání ve středověku. Otázka nové doby: Jak máme vychovávat svobodné lidi?

Procitnutí k vědomí plného lidství s obdobím zralosti pro svět. Na výchovu na základě instinktu musí navázat výchova na základě intuice.

Čtvrtá přednáška, 8. srpen 1923 61

Jak dnes lidstvo pozná ducha, na jehož základě má dnes vzdělávat? Moderní pojetí ducha charakterizují dva představitelé: J. St. Mill a H. Spencer. Mrtvé myšlení je třeba znovu oživit. Musíme se naučit vidět člověka duchovně. Výměna zubů jako příklad toho, jak vidět působení ducha v člověku. Proměna síly vytvářející zuby v sílu myšlení kolem sedmého roku dítěte. Uchopení éterných sil zesíleným myšlením (imaginace).

Zralost pro svět. Emancipace citění. Díky inspiraci můžeme vnímat astrální tělo, jež se ve čtrnáctém roce uvolňuje jako samostatná duchovost. Uměleckost a religiozita jako utvářející síly vychovatele.

Pátá přednáška, 9. srpen 1923 79

Vůle je do jednadvacátého roku závislá na organismu. Samostatnění vůle kolem jednadvacátého roku. Síly, jež v prvních sedmi letech proudí z hlavy dolů, musejí být ve školním věku uvedeny v harmonii s volnými silami, jež pronikají zdo-la nahoru.

Bezradnost reformní pedagogiky. Waldorfská pedagogika se zakládá na poznání člověka; z toho vyrůstá nadšení pro výchovu a lásku k člověku. Začátek Janova evangelia. Duchovní dějiny vyhasnutí porozumění slovu. Slovo u Řeků žilo ještě v pohybovém organismu. Odumřelo ve sdělení.

Podmínka impulzu svobody. Eurytmie chce opět slovo spojit s vůlí. Bacon z Verulam. Jeho odklon od slova jakožto idolu a příklon k smyslovým věcem, k nahlížení. Jan Amos Komenský.

DRUHÁ ČÁST

Odkud mají nové metody výchovy vzejít
a jaké mají být?

ŠESTÁ PŘEDNÁŠKA, 10. srpen 1923 96

Výchova dítěte v předškolním věku. Je zcela smyslovým orgánem. Chodit, mluvit a myslet se učí napodobou. Láska, pravdivost a čistota vychovatele jako napomáhající síly. Co s dítětem podnikáme v duchovně-duševní oblasti, stane se později fyzickým.

Dětská hra. „Pěkná“ panenka. Dítě jako niterný sochař. Hravou povahu dítěte podněcujeme napodobováním. Intelektualistická výchova v raném dětském věku vzdělává pozdější materialisty; obraznost umožňuje porozumění spiritualitě.

SEDMÁ PŘEDNÁŠKA, 11. srpen 1923 112

Školní věk. Dítě chce být podněcováno názornými obrazy. Duševně žije v tom, co je plasticky názorné, po organické stránce pak v rytmickém systému. Vyučování se má zaměřit na rytmicko-umělecký element. Časné intelektuální vzdělávání a tělesné otužování. Výuka psaní.

Zaměstnávání vůle prostřednictvím tělesných cvičení. Vnitřní procesy spalování. To, co zhutňuje, musí být duchovně-tělesným vyučováním uvedeno do harmonie s procesem spalování.

Ve školním věku člověk dozrává prostřednictvím principu autority ke svobodě. Obrat kolem devátého či desátého roku.

OSMÁ – MIMOŘÁDNÁ PŘEDNÁŠKA, 12. srpen 1923 128

Dějinný vývoj jako výchova lidstva. Iniciační věda rozlišuje tři epochy; charakterizují je vnímání života a stavy vědomí. Tři životní hádanky: záhada zrození, smrti a spánku poznání.

DEVÁTÁ PŘEDNÁŠKA, 13. srpen 1923 141

Učení psaní a čtení. Do devátého či desátého roku musí být vše, včetně přírodopisu, vyvozeno z obrazně uměleckého elementu.

Po devátém roce: přechod k pochopení světa. Nauka o rostlinách; o rostlině je třeba uvažovat v souvislosti se zemí a sluncem. Přechod ke geografii. Živými pojmy utváříme živoucí intelekt, chytrost.

Člověk jako trojčlenná bytost: hlava, hrudník, trup-končetiny. Vztahy ke skupinám zvířat: nižší zvířata, ryby a plazi, ptáci a savci. Člověk jako harmonický souhrn; svět zvířat jako jednostranné utváření, jako vějířovitě rozprostřený člověk. Tímto pozorováním se člověk stává silným ve vůli.

DESÁTÁ PŘEDNÁŠKA, 14. srpen 1923 160

Vliv vyučování na bytostné články. Malebným kreslením, psaním, naukou o rostlinách, počty a geometrií působíme na éterné tělo, jež se dále zachvívá; to, co bylo přijato, se zdokonaluje. Nauka o zvířatech, nauka o člověku a dějepis působí na Já a astrální tělo a mají sklon být v průběhu spánku zapomenuty. Dvojí postavení počtů a geometrie. Cvičení symetrie.

Počty. Počítání – vycházíme z jedničky. Sčítání: vycházení ze součtu podněcuje éterné tělo. Odčítání, násobení a dělení. Epochové vyučování a zapomínání. Zohlednění toho, co je nevědomé.

Před dvanáctým rokem – dějiny bez kauzality. Pojem času znázorňujeme prostorem. Dějiny ožívujeme ze srdce. Ekonomie vyučování a příprava učitele.

TŘETÍ ČÁST

Zdůvodnění a založení Waldorfské školy

JEDENÁCTÁ PŘEDNÁŠKA, 15. srpen 1923 178

Vyučování kolem dvanáctého roku. V dějepise a ve fyzice je třeba zohlednit kauzalitu. Vedení k pochopení okolního světa. Předení a tkaní. Technologie.

Cizí jazyky od sedmého roku; silnější provázanost s člověkem díky nápodobě. Princip doplňování se jazyků. Gramatika a probouzející se vědomí o sobě samém kolem devátého roku.

Náboženské vyučování. Etika a morální výchova. Vděčnost, láska, povinnost. Svobodné vyučování křesťanského náboženství. Před devátým rokem se důraz klade na princip Boha-Otce, od této doby pak na princip Krista.

DVANÁCTÁ PŘEDNÁŠKA, 16. srpen 1923 193

Tři zlatá pravidla tvorby paměti. Soulad mezi duševně-duchovními oblastí a zdravotními poměry. Temperamenty a péče o ně. Příklad: cukerná dieta pro sangviniky a melancholiky.

Vyučování přiměřené věku. Propadání. Pomocná třída. Působení na duševně-duchovní složku prostřednictvím tělesnosti. Rychlé uchopení těla a pojmová pohyblivost. Terapeutická eurytmie.

Zapojení kauzality si pro vyvážení žádá vyučování v oblasti umění. Umělecké chápání jako protiváha k abstraktnímu pojmání přírodních zákonů. Umělecké vzdělávání probouzí porozumění člověku a světu.

ČTVRTÁ ČÁST

Kulturní konsekvence nových výchovných metod

Třináctá přednáška, 17. srpen 1923 208

Vyučování ručním pracím a řemeslům buduje sociální porozumění. Vědění se má převést v dovednost, dovednost má být prodchnuta myšlením. Morální a náboženská výchova. Svobodný úsudek se vyvíjí z citového prvku. Předčasné vnášení ideových obsahů produkuje skeptiky. Waldorfská škola jako organismus. Vzdělávat ze života pro život. Eurytmie. Eurytmické figury. Tělocvik a eurytmie.

Učitelská konference jako srdeční orgán školy. Imponderabilia ve třídě. Rodičovské večery. Člověk jako článek sociálního řádu. Waldorfská škola jako forma pro to, co je všeobecně lidské.

Čtrnáctá přednáška, 17. srpen 1923 227

Promluva na rozloučenou

Anthroposofie jako síla umožňující nepředpojaté pozorování člověka a světa. Přejít od latiny jako univerzální řeči vzdělavců k národnímu jazyku jako přechod od kultury duše rozumové ke kultuře duše vědomé. Nová řeč myšlenek jako univerzální prostředek k porozumění, o nějž je třeba usilovat, aby mohl na celé Zemi člověk nalézt člověka.

PŘÍLOHA

Z diskuse dne 6. srpna 1923 234

Z diskuse dne 7. srpna 1923 236

K výstavě uměleckých a umělecko-řemeslných prací
waldorfských žáků, dne 8. srpna 1923 241

Z diskuse dne 16. srpna 1923 248

Úvodní slova k eurytmickému představení dne 14. srpna 1923 . . . 251